

Korrupsjon i kommunesektoren

Kommuneøkonomikonferansen i Nordland

Bodø 29. mai 2013

Transparency International Norge

Tor Dølvik – spesialrådgiver

www.transparency.no

- Etablert 1993, sekretariat i Berlin, avdelinger i over 100 land
- Etablert i Norge 1999
- Sprer kunnskap om skadevirkningene av korrupsjon
- Samarbeider med myndigheter, næringsliv og sivilsamfunn om å utvikle og iverksette effektive tiltak for å bekjempe korrupsjon
- Partipolitisk uavhengig, medlemsbasert

Beskytt kommunen!

HÅNDBOK I ANTIKORRUPSJON

Hvorfor arbeide med
antikorrupsjon i
kommunene?

Hva er korrupsjon og
hvordan kan den
oppstå i kommuner?

Antikorrupsjons-
program

Korrupsjonsformer

Helsetoppene godkjente egne reiser

Helsetoppene godkjente og signerte egne reiser, viser gjennomgangen som Trondheim kommune selv har gjort. Dermed brøt de flere av Trondheim kommunes regler.

I formiddag la rådmannens varslingssekretariat frem et notat etter at de har undersøkt Adresseavisens avsløringer av helsetoppturene verden rundt. Rådmann Svein Ytterdahl understreket at kommunen så svært alvorlig på saken, og hadde lagt inn store ressurser for å få den opplyst.

Gjennomgangen viser at Trondheim kommunes etiske reglement er brutt. Ikke bare det. Også reglementet for attesting, disponering og anvisning er brutt.

LES OGSÅ: [Overrasket over bråket](#)

- Skal være vanttette

Når enhetsledere har dratt på Sør-Trøndelag pleie- og omsorgsforum sine kurs på Røros har de selv anvist dette «i svært stor grad», som det heter i notatet. Kommuneledelsen har ennå ikke vært i kontakt med enhetslederne om denne praksisen, men ordfører Rita Ottervik sier:

Relatert:

Helsegjengen kommer hjem til oppvask

Flere kan etter all sannsynlighet vente seg et oppvaskmøte med sine arbeidsgivere. [Les mer](#)

Kommunaldirektør Helge Garåsen mener også at praksisen har vært uheldig. FOTO: GLEN MUSK

Dette er saken

24 dømt for kommunal korrupsjon

De siste ti årene er 24 personer dømt for kommunal korrupsjon i Norge. De har lurt til seg over 205 millioner kroner og fått fengselsstraffer på 49 år til sammen.

KORRUPSJON: Jacob Br. Almlid har selv mottatt tilbud om bestikklser i løpet av sine år som rådmann. Nå har han anmeldt en kommuneansatt i Verran for korrupsjon.

Rådmann: – Jeg har fått flere tilbud om bestikklser

Nav-ansatte som angivelig tar penger under bordet. Falske regninger og rådmenn som tilbys bestikklser. Økokrim slår korrupsjonsalarm i kommune-Norge.

Publisert 02.01.2013, kl. 18.56. Oppdatert 02.01.2013, kl. 18.59.

– Jeg har i mine tolv år opplevd tre, fire tilfeller der jeg har fått tilbud om penger eller andre ting for å bidra til at man skulle få de tjenestene man ønsket.

Slik svarer rådmannen i Verran kommune, Jacob Br. Almlid, på spørsmål om hvor vanlig han tror korrupsjon er i norske kommuner.

I sommer anmeldte han en Nav-ansatt i kommunen [som skal ha krevd penger for å hjelpe gjeldsofre i nød](#).

Men Verran er langt fra den eneste kommunen som opplever at ansatte mistenkes for å bryte

AV

Trond Lydersen

E-post

Eirik Veum

E-post

Journalist
Siv Sandvik

E-post

PENGESTRØMMEN FRA VANN- OG RENSEANLEGGET TIL FAMILIEN HENRIKSEN

Ivar T. Henriksen.

Eilert Støens utbytte:
5,7 mill. kr. i 2003
1,0 mill. kr. i 2004

Andel av utbytte:
3,0 mill. kr. i 2003
0,5 mill. kr. i 2004

VA Drill

66 % eid av Pål H. Henriksen
 (sønn av Ivar)
 34 % eid av Ivar T. Henriksens
 datter.
Utbytte 2001-04: 14 mill. kr.

Vann- og kloakkavgift
 fra innbyggerne
 på Romerike.

RA-2/NRV

Sentralrenseanlegget RA-2
 Nedre Romerike vannverk
 v/tidl. daglig leder Ivar T.
 Henriksen. Vassdragsteknisk
 ansvarlig: Pål H. Henriksen.

Trolig over-
 fakturerte
 transport-
 oppdrag

Eilert Støen AS
 Slamkjøring og
 andre transport-
 oppdrag

Direkte utbetalt **120 000 kr.**
pr. mnd. ifølge siktelse. Oppdrag?

Den afrikanske farmen Woodlands

100 % eid av Ivar T. Henriksen
 (via selskapet Unitrade 201).

Utbetaling på
2,5-4 mill. kr.

Oryx AS

Eid 2/3 av Pål H. Henriksen
 Eid 1/3 av Bjørn Velken.
Utbytte: 2002-04: 0,8 mill. kr.

Boreservice AS

100 % eid av Pål H. Henriksen.
Utbytte 2001-04: 1,5 mill. kr.

Diverse
 oppdrag
 tildelt uten
 konkurranse

RA-2 kjøper plastavfall som **Oryx** selger videre

Peab
 - «husleverandør»

Oryx eller Boreservice er under-
 leverandør til Peab på RA-2/NRV
 og andre steder

Eilert Støens
 tankbil for slam.

Kommunesektoren

- Lokalt folkestyre. 11 500 folkevalgte i 428 kommuner og 18 fylkeskommuner
- Grunnleggende velferdstjenester til den enkelte
- Offentlig myndighet som regulerer fundamentale forhold i innbyggernes liv og legger rammer for lokalsamfunnets utvikling
- Disponerer til sammen 400 milliarder kroner, eller 80 000 kroner årlig på vegne av hver innbygger
- 512 000 ansatte, omtrent hver femte sysselsatte i Norge

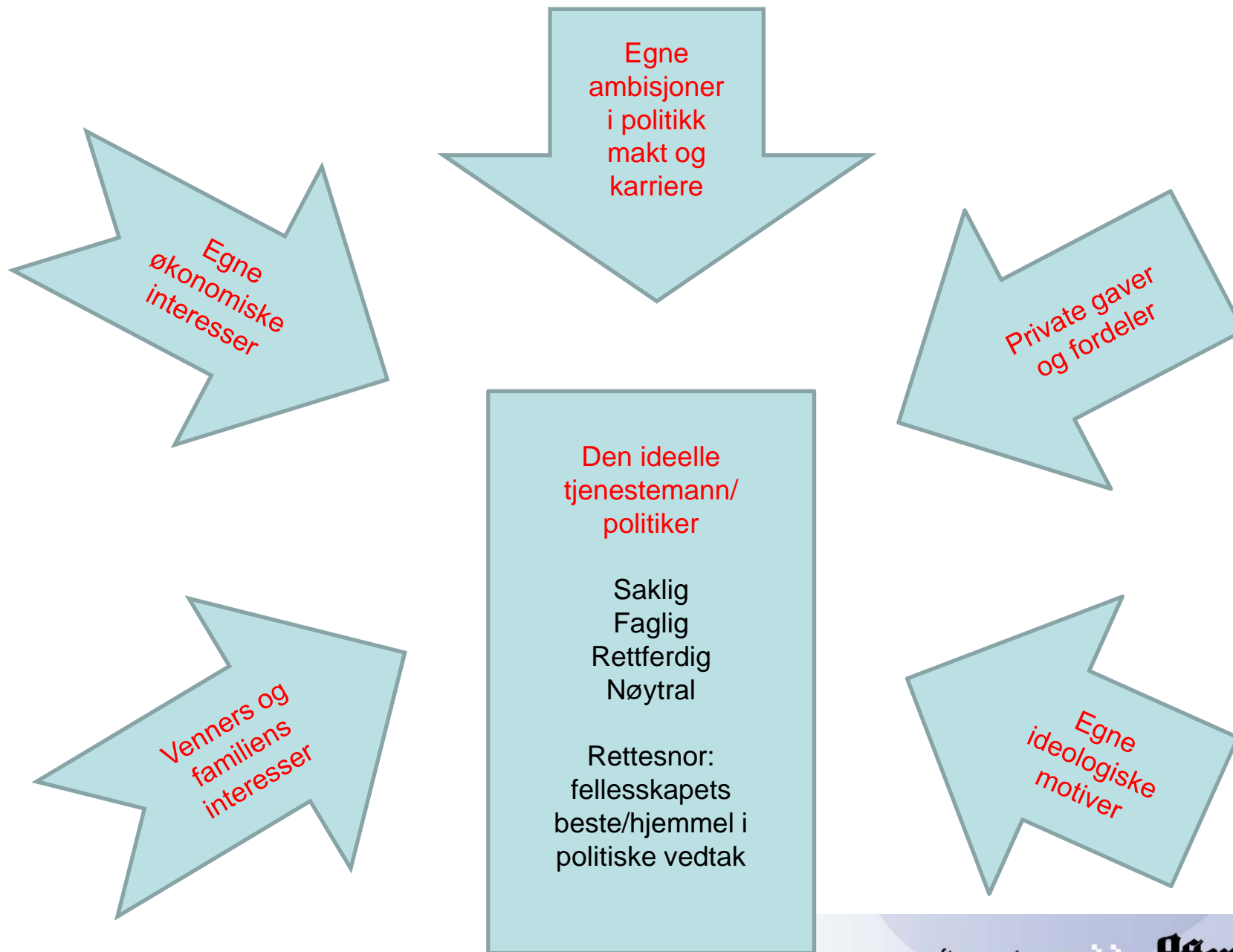
Straffelovens definisjon (§ 276a)

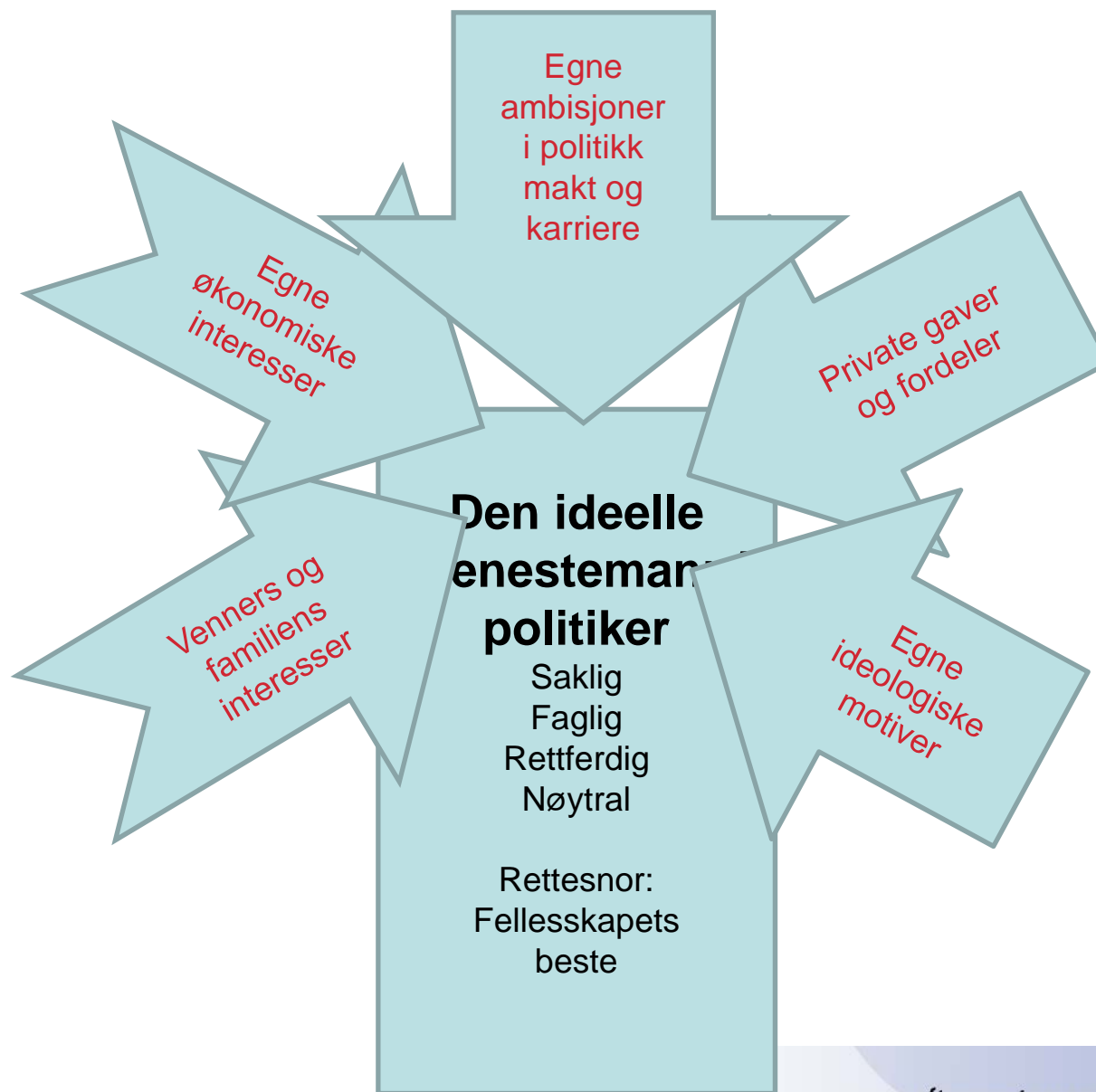
For korrupsjon straffes den som

- a) For seg eller andre krever, mottar eller aksepterer et tilbud om en utilbørlig fordel i anledning stilling, verv eller oppdrag eller
- b) Gir eller tilbyr noen en utilbørlig fordel i anledning av stilling, verv eller oppdrag

Risikosoner

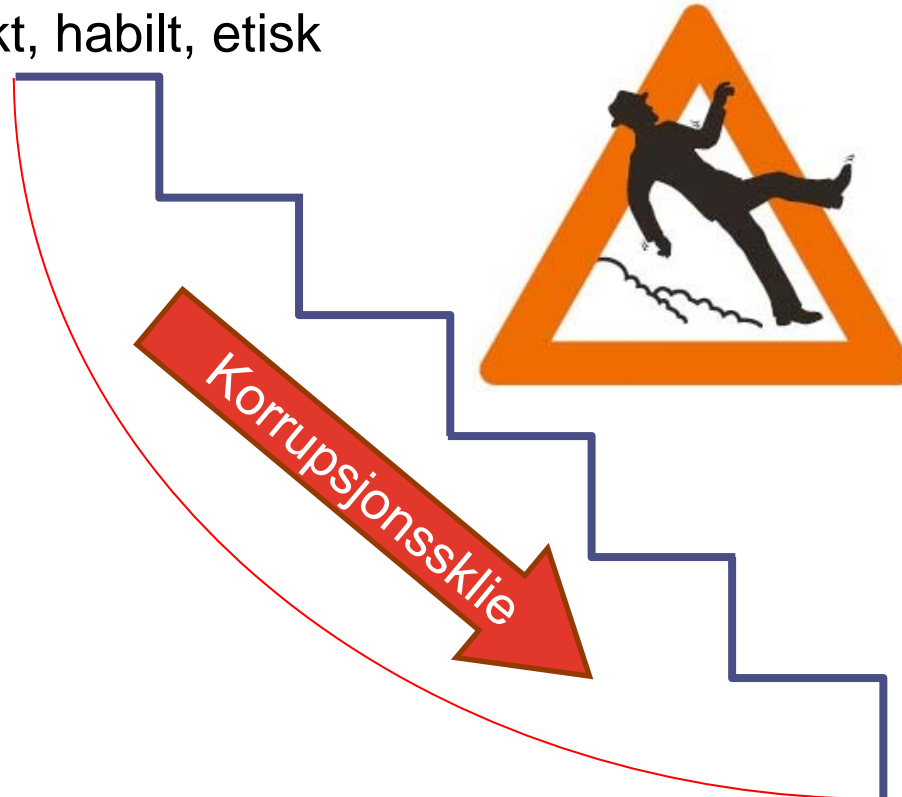
- Demokratirollen
 - Frie valg, ombud for innbyggere, interessekonflikter, habilitet, partilag
- Myndighetsrollen
 - Tillatelser, påbud/forbud, tjenestetildeling, løyver
- Tjenesterollen
 - Brukertilpasning og dialog
- Samfunnsutviklingsrollen
 - Proaktiv, forhandle og være attraktiv, bygge arenaer
- Eierrollen – forretningsdrift
 - Eierstyring, styrerepresentasjon, kontroll, innsyn

Glidende overganger

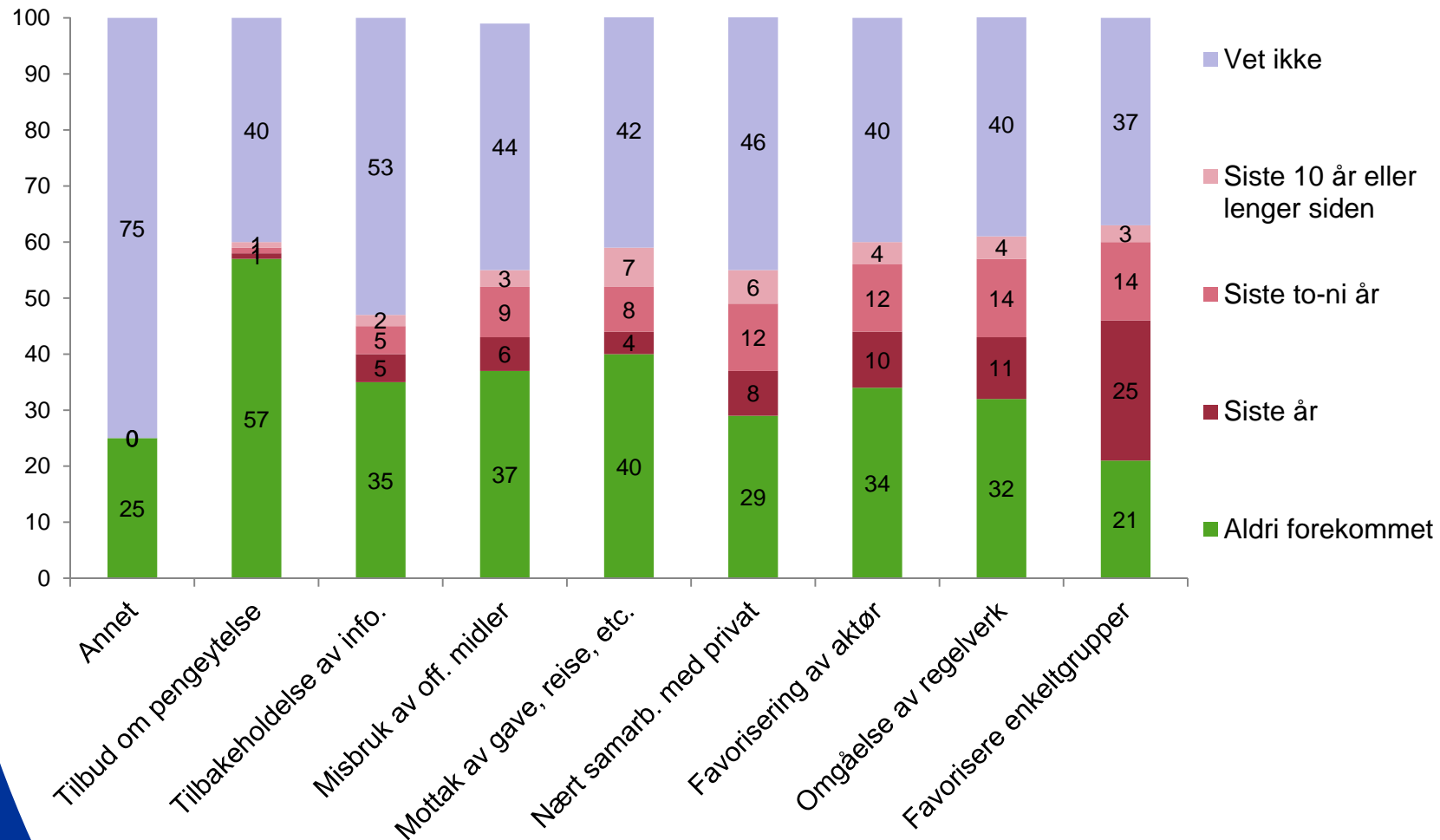
Korrekt, habilt, etisk

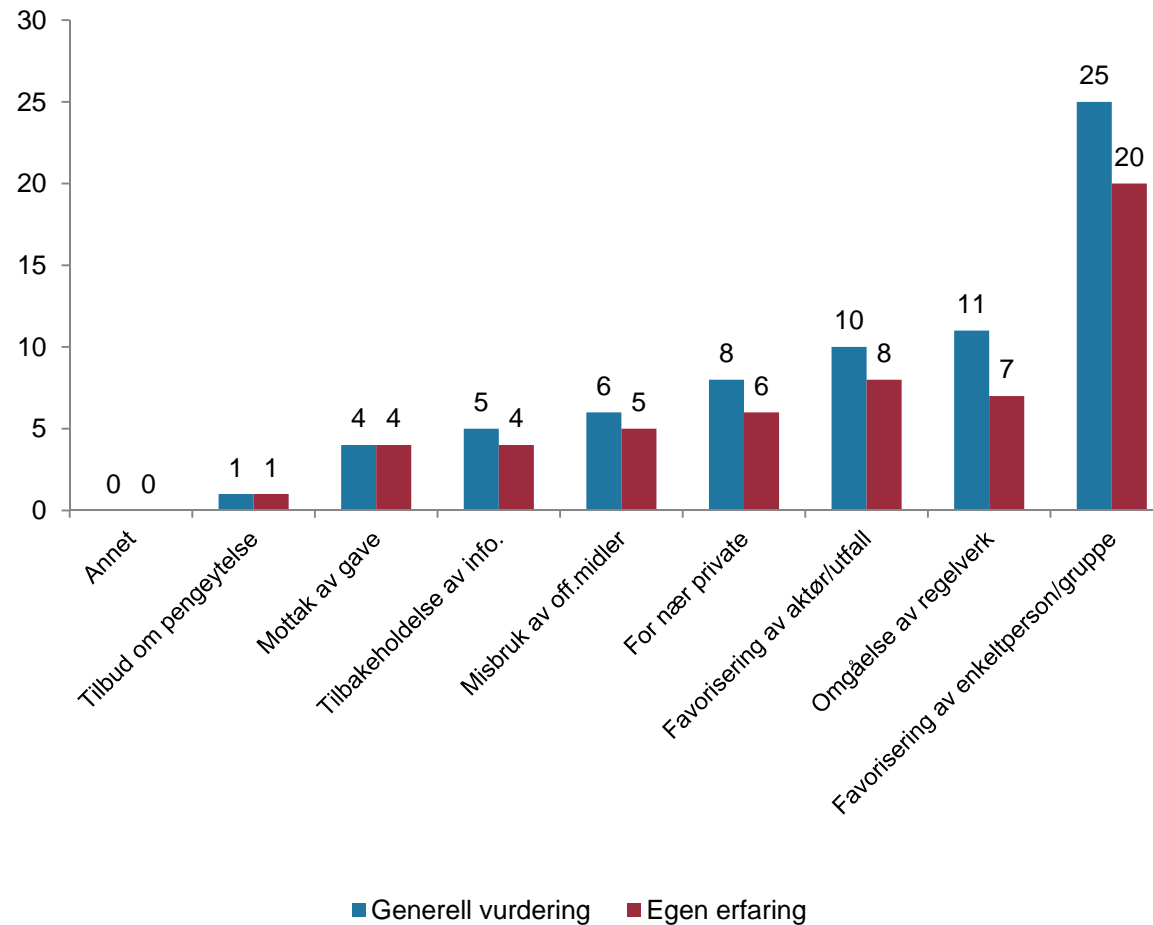
Straffbar korrupsjon

Favorisering og regelomgåelse

Er ansatte eller folkevalgte i kommunen din noen gang tilbudt utilbørlig fordel, og når skjedde det i så fall sist? Prosent, n=1709-1715.

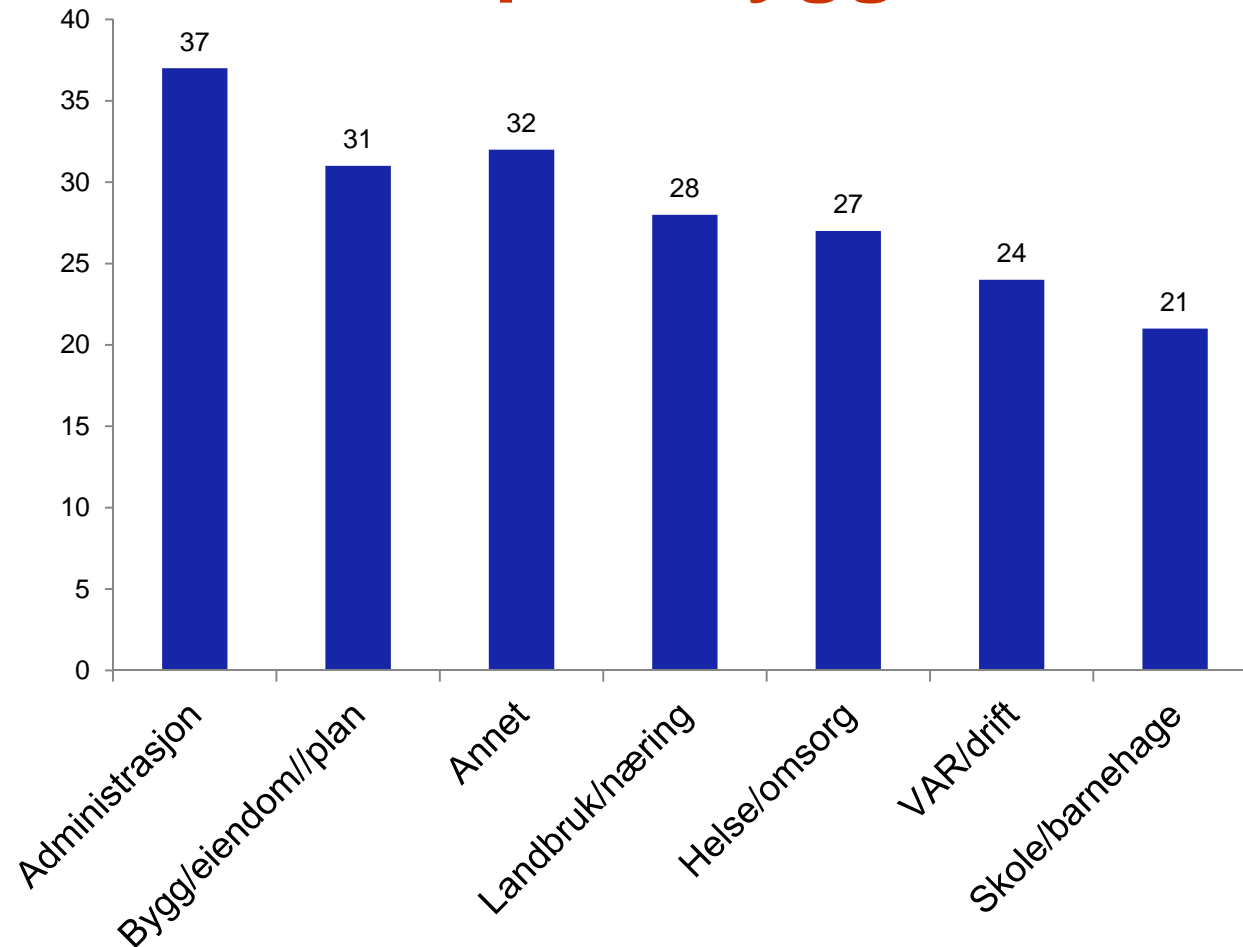

Erfaringer siste år

Er ansatte eller folkevalgte i kommunen din noen gang tilbudt utilbørlig fordel, og når skjedde det i så fall sist? Andel med generell- og personlig erfaring siste år. Prosent, n=1670-1777.

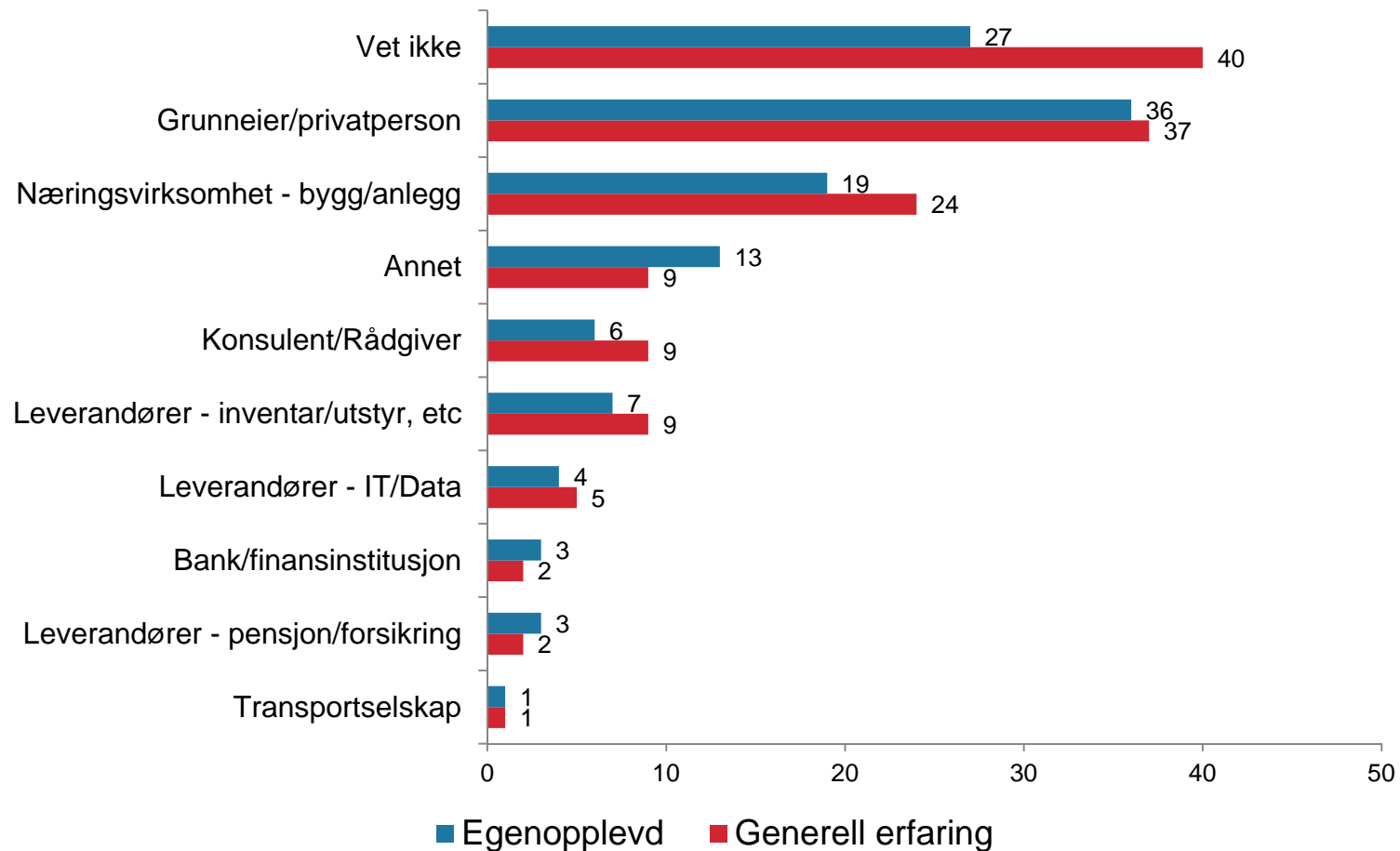
Høyest forekomst i sentraladm. og plan/bygg

Er du selv tilbudt utilbørlig fordel? Andel med egen erfaring fra én eller flere typer tilbud siste år. Prosent, n=1670.

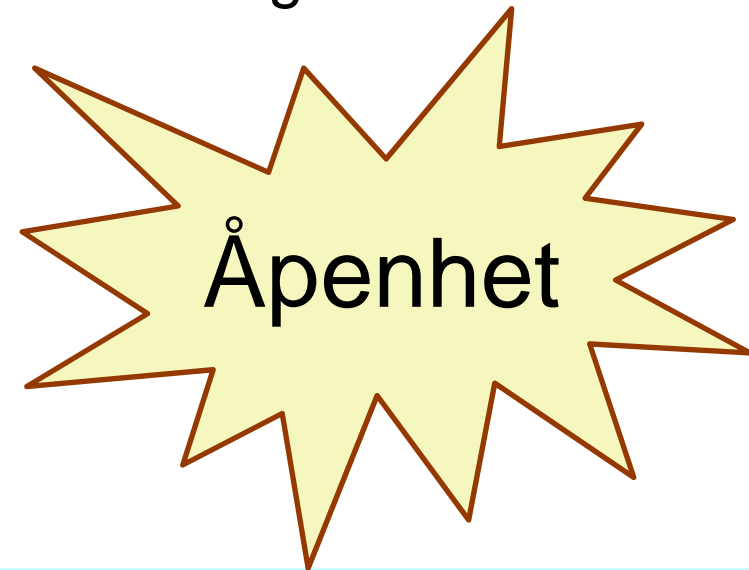
Privatpersoner og bygg- /anleggsvirksomheter er aktive

Hvis erfaring: Hvor kommer henvendelser om utilbørlig fordel oftest fra? Prosent, n=1164/891. Flere svar mulig.

Antikorrupsjonsprogram

- Verdier, holdninger og kultur
- Etske retningslinjer for ansatte og folkevalgte
- System for risikoanalyse og –håndtering i alle virksomheter
- Et godt kontrollsystem
- Strategi for anskaffelser
- System for varsling

Helheten i kommunens systematiske arbeid for å forebygge og avdekke feil, misligheter og korrupsjon

Korrupsjonsformer

- Bestikkelser
- Bidrag til politiske partier eller kandidater
- Veldedige gaver
- Sponsing
- Utpressing
- Gaver, representasjon, utgiftsdekning
- Interessekonflikter
- Lobbyvirksomhet

Iverksetting

- Øverste politiske og administrative ledelse stiller seg i spissen. Viser gjennom eksemplets makt, f.eks. gaver, tilbud om goder, irregulære forslag
- Opplæring av alle ansatte, introduksjonsprogram for nyansatte. Dilemmatrening, etisk refleksjon, e-læring. Jevnlig!
- Informasjon internt og eksternt
- Undersøke hendelser
- Rapportere regelmessig om forebyggende aktiviteter og status for praktisering og etterlevelser. Undersøke og rapportere om hendelser

Verktøy

<http://www.ks.no/Portaler/Etikkportalen/Test-etikken/Trafikklystest/>

<http://www.rakrygg.no/>

<http://www.ks.no/Portaler/Etikkportalen/Test-etikken/Survey-2/>

Støtt antikorrupsjonsarbeidet

- Bli medlem av Transparency International Norge!

www.transparency.no

TRANSPARENCY
INTERNATIONAL
NORGE